

Noordwolde (Gem. Weststellingwerf). T.47.

1. arxda kip m̄ d' u kāl si:n b̄ixa barḡ
2. mykarmār d̄t Xefla blum̄: vā:tor
3. sp̄in̄: teḡvo. dr̄ax - of ouder: ts'v̄dr̄ax-a li:n̄x
- of arti:ne - noxmar̄ mit masin̄:
4. umaspet̄ n̄ i sw̄. 3(2) var̄:r̄k
5. updot skip̄ kri:ḡ x̄ sk̄ malaga b̄ola - of jonger
ookal bro. d̄t // Voor de meesten is bro.d̄t = roodgebrand
6. da t̄m̄mān het̄ splint̄r̄ inafȳr̄
7. da skip̄r̄ sl̄kam̄ v̄mdamun̄ - of lip̄n̄ - of
platter om̄da myta - of om̄da bek̄
8. indi fabrik̄ i z̄niks ta si:n // hei va:r̄takt opt̄
fabrik̄
9. pa:up kint d̄o:d̄tah - of 'd̄mit (dadelyk)
bra:, n̄ja
10. jan du:d̄ mei:d̄ x̄la sim̄ bi:d̄t // r̄ph̄: mārt̄n(1,2)-
of r̄ph̄: mālt̄n(2,3) // d̄ liter // menj̄l is verouderd//
an o:d̄t sk̄o:p̄ melk = 1/2 liter //
11. brenḡ d̄. st̄wi kilo kos̄n̄
12. so hem̄: mit̄n̄ fi:b̄m̄ dr̄ilit̄r̄ vin̄ v̄p̄ s̄p̄. p̄n̄
// droḡk̄ //
13. hei volmi sla. d̄n̄ met̄n̄ knipal - of ouder:
knipal
14. ik heba sykne. ja si:n̄
15. do:nt nit fyl̄a me. d̄t a. sandarklo. d̄z̄ d̄n̄
// sandarklo. d̄z̄ n̄ = ergens met Sinterklaas iets
brengen en i //
16. ik br̄imblid̄r̄ dat̄ knit mit̄ han̄(1) - of jonger
hp̄. d̄t(3) - mit̄ x̄. d̄n̄ b̄ina // hp̄. d̄t = vr̄. en̄. en̄
alle meerwouden(2) //
17. ik hebat nit d̄. d̄n̄ hp̄. d̄t
18. vihet̄t da:n̄ do:n̄ - of ve sal̄t da:n̄ do:n̄.
hebm̄. di do:d̄r̄ a. ȳkum̄
19. sp̄in̄ - sp̄in̄verp̄(1,2) - of sp̄in̄veba(3) (buiten)
sp̄in̄ra. x̄ (2) - of sp̄in̄ra. x̄ - of sp̄in̄veb̄n̄
(binnenshuis)
20. pet̄a (met klep̄) - masin̄ (zonder klep̄) - 'ismasa-
huit̄ - klots̄ (in) (baret met lint voor 2; voor 3
- een alpino) - ar̄ klein d̄sp̄o (meisjeshoedje)
- swatmasin - vitmasin - 'o. dri:z̄r̄ - flindar
(masa) - hu:d̄in - kip̄in - of kyp̄ (kyps)
bar̄ga - bengut - x̄res - of x̄roesla. n̄t // ik heb
ses bunder lat̄: d̄nt en̄. bunder bo:u - ik heb
zes bunder weiland en een bunder bouwland //
pudstu:l - he:da - hik̄r̄ - flindar
21. di ke.ərl mæ:k̄a (3) - of broxh̄e (renz) - ds
hila ve:ralt ant̄ fext̄n̄ - of in o.ə st̄y. d̄r̄
22. e:i kri:ḡ? d̄. str̄y k̄m̄ (1,2) - of str̄yaxin(3)-
kra.əlt̄ is farme: - of farme:
23. eyala:nt lart̄ hei:lvart̄ o:lds skip̄n̄ so:po
24. hei het̄x̄ȳk̄r̄ ambe:t far̄n̄: hunc hart̄
25. X̄: fm̄ii - of bij vlugger tempo: X̄: m̄d̄ twi bri:do
st̄in̄:
26. dart̄ starndbe:lt st̄o:d̄t ar̄ nitme. d̄r̄
27. dim̄n̄ het̄n̄ le:v̄m̄ - of le:b̄m̄t ar̄n̄ pr̄. s̄ -
of platter: ar̄n̄ lyz̄ v̄p̄m̄ se:dr̄ h̄p̄. ft // hei:
het̄n̄ br̄ij - of br̄p̄. i lebantin - hij heeft een
bruin = goed leventje //
28. da dy:val ixnit inda hei:mal ble:b̄m̄
29. da skulskinder b̄i mitme: star n̄o:da se:
vest
30. ik har̄t̄ nit kom̄s f̄. d̄dark h̄lv̄. d̄birdai -
of br̄n̄(2,3)
31. da fark̄d̄s lass̄ - of loest̄n̄(3) X̄: x̄ - of
m̄ph̄. ḡ? X̄: x̄. o.v̄r̄ - li:mel int̄ dr̄ȳk̄?
32. hei kar̄nit na si: v̄ark - hei het̄t ina
ke: l - of ouder: ke:lse. d̄t̄d̄ // "hp̄. fse. d̄t̄
(hoofdpijn); 'lifse. d̄t̄ (buikpijn) //
33. set̄t̄ d̄. st̄e: l inda besom
34. ne: - ke: gol̄n̄, dart̄ du:d̄z̄ nitme. d̄r̄
35. hei: la: - of hei: se: x̄ - ik heba l twi ke. d̄r̄
apa r̄ph̄. p̄m̄
36. di pe:re:z̄ i x̄n̄s i x̄n̄s nitrȳa - d̄p̄it̄n̄ di br̄n̄: (1)
of br̄n̄(2,3) - x̄ v̄t
37. so br̄n̄: a.t la: d̄ntu - of tla.ont̄op - of v̄p̄b̄u

- of als het geen veldarbeid betreft: t. feltin
 38. sa het m e.əst hōlp̄ m omsi Xelt upla mēk?
 - of sa het m e.əst dō.əda sent̄ hēn̄ hō.əȳ m
 (1)-of hōlp̄ m (2,3)
 39. hei sarl eno.əit fe.ər (1,2)-of fer (3). bryŋ:
 40. sārda helta far na melk kuit
 41. da man̄ di mut fō.ə si frōu upkom̄:
 42. int̄ne. ka me.ər /Sneeker beer/ swem̄: is Xa
 fe.əlak
 43. hei het̄ ball- of bul- pro.ətis umdat̄ i soa
 star̄at̄ is
 44. vē mun̄: dat̄ da helta far n̄ heb̄ m̄. j̄m̄ da
 a.əndra helta- of to: varego
 45. helpas e.əb̄ m̄ omdart̄ beda uplat̄in̄
 46. o.əXa timaman̄ iso fet at̄. star̄- of:
 aXmudar// so dīk aXr̄ tika- zodik alleen
teek; oververzadigd//
 47. sa heb̄ m̄ vedat̄ re.əx̄it fer̄ st̄ (1)-of fe.əsta
 (2)-spryŋ: kun̄
 48. da tymat̄ sarl da bo.əm ent̄
 49. du. e.əst̄ r̄x̄m̄- of aXklars̄- of verouderd:
 at̄ fē star̄- of at̄ fē star̄ (3)-əx̄dix̄t̄ // Xe.ədu.ə?
vitrages//
 50. da klos̄ klos̄ lya.ən̄ fō.ə da pre.ək
 51. spreč- kriket- vormen voor spreiden onbek.
 52. di frōu hetat̄ ho.ər̄ (dar) uk̄ of
 53. si farider het̄ m̄ sex̄ jo.ər̄ laryk na.ə shuls
 Xe.ət̄.ət̄.
 54. ik heb̄ omsolex̄ pe.əc̄ wege.ət̄ t̄ n̄ Xbe.ə
 t̄ox̄: t̄x̄ lar̄ḡ t̄x̄.ən̄
 55. mu. sklo.ər̄ga p̄ink̄? - of jonger hokkienjan
 s̄i hi.ənit̄ fyl̄
 56. stu.ən̄: p̄ot̄ br̄n̄ks ve.ət̄ // k̄p̄: lo.əkyk̄?
 gr̄ys met blauw!!
 57. // o.əb̄ m̄. of o.əb̄ m̄t̄ (3) // kar̄ Xel- ha.ərt̄- at̄
 he.ət̄ste: // dat̄ t̄a.ət̄ t̄a.ət̄ in̄ huk̄!!
 58. I me.ət̄ ist̄n̄ Xta ho.əlt̄ umta kar̄. tsan̄
 59. di. ke.əsa Xeft̄ helder lux̄ nou- of nit-
 of ouder. h̄e
 60. hei tr̄k̄at̄ pe.ət̄ arnd̄ sto.ət̄
 61. destits- of: 'unt̄artit- of' 'indartit- of' frusser-
 kwam̄: j̄m̄ tu.ər̄ arld̄ jo.ər̄ mat̄ma. r̄at̄
 62. domanei se.əi da.ət̄ Xot̄ folmæ: h̄t̄ is
 63. i sat̄. ḡ? me.vēl mar̄ i se.əd̄ n̄ n̄iks (te.əḡ?
 mei (ren̄)- of ma (3))
 64. da swelfaz̄- of sw.əlva. z̄ (1,2)- of jonger: da
 swa. lywn- kom̄: uk̄ Xa v̄rum̄
 65. go.ə- of sol̄ (uit: sol̄ e.ə)- of s̄ol̄- fandæ: go
 nit̄ hēnt̄ da.m̄: // do.ə go.ə nit̄ hēn̄- daar
ga je niet heen!!
 66. t̄as̄ (1,2)- of last̄ (3)- sei uk̄r̄d̄: X ke.əs̄
 67. si. si mo.ət̄r̄ ist̄o. r̄k̄t̄- of kap̄
 68. at̄ het̄ v̄arm̄ dār̄ vest- ent̄z̄: sa. Xta
 2.ət̄ m̄t̄
 69. dat̄ j̄ox̄i lopt̄ up blo.ət̄ bi.ən̄:
 70. dar̄ sit̄n̄ bar̄: st̄ indi kar̄. no
 71. ik v̄ovel̄ da.əpost̄- of verouderd: da. b.əda-
 sm̄bi: f. brox̄t̄
 72. ik heb̄ kar̄. st̄ far̄t̄ ho.ət̄
 73. mit̄ suka dwa.əb̄oȳlas kar̄knit v̄m̄. ən̄.
 of Xe. Xe. du. n̄ts̄ heb̄ m̄
 74. n̄.ət̄ kufi dr̄ink̄? spa.ən̄: v̄at̄ pe.ət̄ f.əda
 ne.ət̄ kar̄. r̄
 75. ik b̄e far̄ far̄m̄r̄ ḡ? - of tomor̄n̄- of k̄wart̄
 ho.əs̄x̄
 76. da s̄p̄. n̄.fa. n̄.n̄s̄ ko.ən̄ het̄ uk̄n̄- of onder-
 di. st̄. vest
 77. ve.ət̄- of samengetrokken tot: ve.əxi
 v̄aḡ? m̄d̄: kar̄ ta vo.ən̄: // ñam (pilk̄) vo.əgall
 78. di ro.ən̄ heb̄ m̄ larydo.ər̄ns (1,2)- of stichels (2,3)
 79. ik X(ə)lo.əv̄ dat̄ Xe. vo.ət̄ far̄
 80. at̄ kint̄ (in) vazaldo. at̄ f.ə dat̄ d.ə. pt̄
 v̄cd̄n̄ kun̄
 81. sin̄ o.ərn̄ lo.əp̄ m̄ ē sin̄ o.əḡ? bro.ən̄:

82. h^f. dr me:^fχin - of kint - I^tmet r k^ffin n^d
 da b^sχ.^dn um bramolsta sy: k?
 83. dat mestr spost(1)-of tre:(3)-of truma(3)
aan renz unbekend - yti ledar
 84. hei set^rke: l^up d^rat me^rras him v^as
 85. et va^rz da mⁱ. skⁿn nati^s-of nat: r^gs-
 a:nd^r u^mda du:n a: zum xelt
 86. da munt i^{sh}n^r dr^f: g^d farnd^d d^pst
 87. di^vex l^opt met^r boxta- of boxt(3)-et i^xn
 end^r vma d^d larges
 88. ik heb^m truma mitn^f: m: f^f. et kleins
 j^o:χin
 89. da b^uki s^mo^dt in: b^s. ta kae, sr
 90. si^rfar sin- of fe^r sin- va^rz nit la:^rp- of la:^rpk
 (3) ma^rve(3) mo^di - of o^rre^r(aardig)
 91. intskar^t i^{stn}χ^t besta
 92. i^rna di^rχ^ft- of χ^ræt- mutχ^t- of v^mra^r: k.
 mi^r? k^fn:
 93. rukas a:^rsi- of a:^ri- of ofi- of ɔ^ri- minhus^t
 v^rfin: k^fn:
 94. ik ve:t nit vo:^r kam sy: k? mut
 95. myku. ls keldar i^rt best f^f. r^rat bi: or
 96. ik mos osablut dr^fh? umante stark?
 97. ik sarl e:^rst et ku: t^rras (1,2)- of ful^rras
 (3)- upastarl ha: l^rn
 98. mim br^f.^r was my:
 99. da meichfenter het^r xro:ta hriza- of n^rhi:la
 ruta
 100. di^rups is dans E. su:^r- of vr^ray^r- sty:^r
 amr mit veruma
 101. ve:- of vei sol^r dipata velin^r: y^ras
 folsmi^r? k^fn:
 102. da falt niks up^r a:nta mark?^r- of nutso
 f^f: l^opm ta seg?
 103. hei kom^t no^dit i^rna manyta l^ræ:ta
 104. in ita: l^ræ: bimba: rg?^r dify:^r spe:^rin
 - si: vat^r= kuylen - flibar^r= spuwen - spe:^rin=
- braken en spuwen - t^rjt^r = bussen de gesloten
landen door spuwen - kwartel^r = spuwen
(vulgar)
 105. da^rve: i^r(1,2)- of dr^rri: (3)- da^rup tadrök?
 106. Imbolswart (Bolsward) heb^m x^rstuk
 yta bruga fe:^rn- of fe:^rrt- of ja:^rt
 107. i^rmu.^r ð^ras f^rltin as kom: baki^r? (2,3)-
 i^rmu. n^r as kom: om^ras fo:^rel(tin)tr^rbaki^r? (1)
 108. hei is f^rā. le:^ruva:d^r kom: m^rt^rn besta
 puds- of pona- of byl- m^r, t^rxt
 109. di^rdf. r^ra is farm b^r. k^rijholt m^r: kt
 110. ð^rat^riusda fr^ru mut ne:^rjin (1,2)- of ne:^rin
 (3) k^rfn: // sa b^rin: trout //
111. ik heb(3) hi:^rχ^rps- of xras- se:^rt- ma^rtrars
 xim best 12. dt
 112. da brouwer sext t^ristady: r^romta brouwen-
 of en hys ts^rts^r ts^rset^r
 113. bark?^r- ik bark^r i^r: (3)- of e: (1,2) bark?^r
(zowel voor.. 16" als voor.. fy "hei: barkt- barkte-
vei barky- ik barkt^r- i: barkt^r- hei barkt^r-
vei barkt^r- vec hem: barkt
 114. bi:^rd^r- ik bi:^rda- i^r- of e: bi:^rd^r- he: b^rft-
 (1,2)- of bret(3)- vec bi:^rd^r- jim bi:^rd^r-
 ik b^rft- ik heba b^rd^r- b^rd^r- se:r^rk
 115. t^rizn kleintin mar^rn besta
 116. i^r: (3)- of e: (1,2)- k^rfn: hi:^r ei^r krieg?^r opa
 mark // sti:^r vaker ma:rk- de steenwijker
piarmarkt //
 117. hei het sext- of hei se:-dati oma oleyn?^r
 sol- of hei sol vmei d^r. nk^r se:di
 118. da meit- of verouderend me:^rkt- se: dati
 xlik harda
 119. da val^rd^r: (1,2)- of va: d^rn (3)- of va:^rz^r -
 of verouderend ve:^rd^r- fyf pri:^rz^r
 120. undar di^r: kaybo:m binta lam^ral^r
 ekels- of ist ba:^rse:t m^r, t^rekels
 121. at vax:tar iste: g?^r da ko:k a:n- of t^rax:tar

122. st ko:kt ar:l||

123. st hōi t̄kn̄xry:n- t̄kn̄ ma: krek - of net - me:ct

124. matjone: z̄v̄st m̄x: kt mi:t̄n̄ ei: met d̄ do:ra ||geel van het ei niet gebruikelijk||

125. d̄st bo:m̄pin sat̄l d̄d̄r nit best xry: n(1,2)- of x̄p̄in (3 enook1)- of x̄oe:n̄. R̄pn̄: || d̄ xry: (1,2)- of d̄ x̄p̄(3)= de groeill

126. do:mani het besta vin

127. ð.s oldahys is x̄fr̄t̄:nt

128. da melk spoeit da ku ȳt̄ters || st xi:dr̄= het fiddere || ð se:dr̄ sp̄f.n̄ || ondrentar - of ouder en x̄risp̄fona||

129. da kostar di lnt - of lydat - da klokka || x̄yrys krys n̄v

130. da ar:ms fa:nds kro. 2 ja b̄f:ḡ d̄p. dr onder tyrixta

131. da be:da dytsr̄ kwam: byt̄n̄ d̄p. dr

132. so hebm̄m bunt̄. bl̄su - of ouder. blau - sl̄p:ḡ

133. da s̄jy ikvart d̄ns || d̄ns juxta (1,2,3) - of jukta (1) voor waterige koffie, thee of pap||

134. da lixt̄n̄ park me:

135. fr̄u:n̄shar v̄st nou alhilemo. d̄s mei:z - of ne:z - start

136. du:n̄-rk̄du - e: (ren2)-of i: (3) du:n̄t (fijen 26) - hei d̄tot - of ook: dut̄t (3) - vei du:n̄t - fm̄ du:n̄t - se:du:n̄t - rk̄de: (gjt̄) - e:-of i: de:d̄n̄t - hei de: f̄t̄ (ren2)- of de:tot (3) - veide: d̄n̄t - st - fm̄ de:d̄n̄t - sei de:d̄n̄t - de: j̄k̄tar:t - 'de: ditmar:r - de:d̄n̄t se:- of sc (3) - st mar

137. d̄p:p̄m - d̄p:p̄n̄rk - d̄p:p̄font - da s̄ldz. st̄n̄

138. d̄esk̄p̄ (ren2) - of d̄esk̄p̄ (3) - hei d̄esk̄ - hei d̄esk̄ - heri d̄esk̄ - hei d̄esk̄ - of d̄esk̄

139. bin: - rk̄ bin: - e: - of i: bin: - hei bint̄ - of ook bint̄ - vei bin: - fm̄ bin: - sei bin: - binti (3) - of binti (1,2) - b̄p̄ni - rk̄hep̄ b̄p̄ni - Local landmaten: bandre - ru = eenare - d. mat̄ h̄p̄ia:nt

140. Locale waternamen: da fo:dt̄ - of voordwolder - veart met onderdelen - st di:pi x̄art - st s̄le - bytarbu:r̄n̄ - da x̄rap̄t - da spl̄tin - da l̄ndes (de Linde) - da su:sl̄ br̄uya - st kona: el - of minder gebruikelijk da t̄jorar (de Gjorger) - da x̄eld - da m̄p.t̄a'rik (de Molenvijkt) - da ve:terij

De naam van deze plaats in haar eigen dialect is no. 2 r d'rvvolda

De inwoners hebben: no. 2 d' voldoegs - of nieuwer no. 2 d' voldoendaar: 2

De noordwoldegers noemen elkaar brugwipper's (brugwippers) of felthunters (veld-hutters) al naar zij inde dorpskom wonen of er buiten. Een gezamenlijke bijnaam is niet bekend.

Aantal inwoners op 1 jan. 1950: 4145.

Gaaltwestrand. De voornaamste huurten zijn: de bouwvastre: k (De Bovenstreek) - da ne: jo vex - da bybrestre: k (off. ben. De Hellingstraat) - dt vest - co. ast - da mp. lolu: r n (Abolenbuurt) - o. asterss mi: nts - vesterss mi: nts - da pa: sere: ja (De Gastorie) - lombuk (Lombok) - tjo. ad. rkertkof (Joden kerkhof) - da vyb n: ste: da (Wulble- hofstee) - da he. ana'ste: da (de Hane- steede) - sainthy: x n (Landhuizen) da o. asterss en da vesterss feld n - Het voorwoeldegers is de taal van de straat en voor de overgrote meerderheid ook de gezinstaal. Slechts een 3% bedient zich thuis van het Nederl. Het Fries wordt door zeer weinigen thuis gesproken en int algemeen slecht verstaan. Toch valt het op, dat Friese toneelavonden volle zalen trekken. Op vergaderingen spreekt men meest Nederl. alleen stukt „onder ons“ ook Noordwoldegers.

dat bo. 28^m (Vinkega-Groen, aan de weg naar Frederiksoord) spreekt men veelal 'Alo: nis (naar de Koloniën van Weidadijghed, indertijd vnl. bevolkt vanuit Holland). Daar heeft men een vlugger sprektempo en zegswijzen als: *de Alsk he: ft xlo: jin* (de Alsk heeft geluid) - *ha: sti - of ha li - of in li - he: sti da: r* (*he: st - va xz: nds natu xare: xan* (we zijn er heen gereisd)). Voorstvoldegers: *de Alskas het lyds - of lpt - se: bindar vest ve: bin der hina reist* - De bevolking leeft van veehouderij, tuindouw en reetvlechterij. Ongeveer 80 man werken elders, terwijl een so meesjes uit Frederiksoord hier bezigheid vinden. Marktplaatsen: Steenwijk, Wolvrega, Zieuwarden, Winneweerplaatsen: Zieuwarden, Heerenveen, Wolvrega, Oldelamerkoop en de plaats zelf.

Zegslieden: Roelofje Henriëts Dijkstra, 62 t.; hier geb.; huissvr.; heeft van 1920-1930 elders gewoond; verpleegster, overigens hier; V. van Munnekebaan, M. van Riel; spreekt steeds dialect.

2. Cjeerd Hendriks Dykstra; 46 j.; hier geb.; onderwijzer; heeft behalve van 1924-'26 steeds hier gewoond; v. van Munnikheuven, M. van hier. Broer van nr 1; spreekt dialect, in school Nederl.

3. Martinus Jans Bakker, 25j.; hier geb.; onderwijzer; heeft steeds hier gewoond; U van Vinkega (fe. 2X) bo. u b.m., M. van hier; spreekt daaretz voor de klas Nederlands.